

9. Drugo značenje u Kani Galilejskoj (4,43-54)

Kod Iv ova zgodica predstavlja drugo značenje u Kani (4,43-54) i njome završava, bolje reći kulminira ovaj pododsjek (2,1-4,54).

Za Riječ-Logos evanđelist u 1,4 kaže da u sebi ima *život* koji je za ljude *svjetlo*; Krstitelj taj život prihvaća kao *svjetlo* (1,6-8.15), Nikodem pokušava razumjeti početak tog života – *rođenje odozgor* (3,3), Samarijanka ga doživljava kao dar *žive vode* – vode koja napaja i podiže drugačiji život, život koji je živ (4,10-15) a sada će kraljev službenik dobiti na dar sam život – život svoga sina kao znak života koji je u sebi živ, neograničen, vječan.

4,43: *Nakon dva dana ode odande u Galileju.*

Želi učiniti još jedan korak prema obznanjivanju *dara Božjeg* (4,10): dar Božji jest sam Bog koji se daruje čovjeku! Do sada je postalo jasno da vjerske institucije i njihovi predstavnici ovaj *Božji dar* ne prihvaćaju – iako su trebale Boga približavati narodu i narod Bogu, postale su svrha samima sebi. Umjesto onoga koji je Obećan, oni u prvom planu drže *obećanja*, umjesto Saveznika *savez*, umjesto ljubavi – zakon *saveza*... Isus ipak ne sustaje – još jedan korak, još jedan napor! Jer, *ljubav nikada ne prestaje*... (1Kor 13,8)!

4,44: *Sam je Isus izjavio da prorok nema časti u svom zavičaju.*

Reci 4,43-45 govore o nedostatnoj vjeri zbog koje je *prorok bez časti u svom rodnom kraju* (usp. Mk 6,4; Lk 4,24). Isus ove retke izgovara krećući prema rodnoj Galileji zato što je svjestan da će ga tamo lijepo primiti jer od njega očekuju prije svega čudesa, bez interesa za dubinu njegove poruke. U Galileji će oko njega biti manje sljedbenika, a to znači da će manje biti izložen podozrenju vjerskih vlasti. U isto vrijeme, ovo priprema kontrast da bi što jasnije zasjala činjenica kako će se dogoditi samo jedno čudo i to na temelju vjere koju će pokazati stranac – kraljev službenik!

4,47: *...moljaše ga da siđe i ozdravi mu sina jer već samo što nije umro.*

Čovjek je pred tajnom zla i smrti nemoćan. Kultura, ono što stvara snagom svoga uma i duha, jest „stroj“ koji puno toga rješava, međutim pred ovim tajnama ostaje nemoćna. U konačnici, čovjekov život jest najvažnija i najveća neizlječiva bolest. Ta spoznaja postaje jedan od važnih pokretača kulture. Ona umjesto da razriješi napetost između želje za životom i spoznaje njegove ograničenosti, još više je povećava jer nastoji „kulturno“ utišati, zatajiti ili želju za životom ili spoznaju njegove ograničenosti. No, time se razara ono što je bitno ljudsko. Tako se i sama kultura može ispostaviti kao dehumanizirajuća stvarnost.

S druge strane, čovjek, ako se usudi doći do granica vlastitih mogućnosti i mogućnosti svoje kulture, može se otvoriti Drugom. Ovaj otac, suočen sa smrću svoga sina, odlučuje se otvoriti. Njegov stav i hod nesumnjivo očituju vjeru u Isusovu moć da učini čudo ozdravljenja.

4,48: *Nato mu Isus reče: „Ako ne vidite znamenja i čudesa, ne vjerujete!“*.

Za razliku od sinoptika, kod Iv Isus ne hvali prvi znak vjere kod službenika nego mu se obraća kritičkim tonom i čak ga, upravo u pogledu vjere, svrstava među pripadnike Židovske populacije (4,48)!

Isus ovim činom ne želi negirati službenikovu vjeru nego istaknuti određeni kvalitet vjere. On mu ne prigovara da je prvo htio vidjeti čudo kako bi mogao povjerovati. Isus ide dalje i želi čovjeku reći da je jedini motiv s kojim se uputio k njemu upravo bilo „samo“ čudo – kao da kaže *da nisam u stanju učiniti čudo, vi se ne biste interesirali za mene i stoga ne biste mogli ni povjerovati*. Dakle, službeniku stavlja pred oči već uobičajenu činjenicu da se ljudi (zato upotrebljava plural! – usp. 2,23) za njega ne interesiraju zbog svega onoga što on kao *Jedinorođenac Očev* jest, nego zbog onoga što zahvaljujući njemu mogu postići, a to je – čudo! Zašto Isus ovo govori? Jer uvjetovati svoju vjeru ispunjavanjem određenih zahtjeva (tražim čudo!) znači ne biti u dijalogu s Drugim-Bogom, nego raspravljati sam sa sobom. Čovjekovo konačno odredište nije zdravlje, do punine života se ne dolazi oživljavanjem leša.

Ovako energičan, a za oca djeteta možda i neugodan gest, očituje Isusovu brigu da ne bude krivo shvaćena njegova čudotvorna moć i, što je još važnije, želju da otac i cijela obitelj bolesnoga dječaka ne zaostane u hodu vjere na pola puta tj. samo na čudu. Zato njegove riječi u 4,48 ne treba gledati kao optužbu nego kao izazov. Isus ne želi ocu dati samo dječaka nego mu želi dati sebe!

Zapravo, ovdje imamo nešto suštinsko u Isusovom stavu prema svakom čovjeku, pa i prema ovom kraljevom službeniku. Kao što je Isus više bio žedan Samarijankine vjere negoli vode iz bunara (sv. Augustin), tako je sada žedan vjere ovoga oca. Žedan je njegovog srca, želi njegovu otvorenost, njegovu ljubav... Zato je *Riječ tijelom postala* (1,14)!

4,49: *Gospodine, siđi dok mi ne umre dijete*.

Otac ponavlja svoju molbu. Ovo ponavljanje izražava svu dramatičnost situacije u kojoj se on nalazi. Ono, s druge strane, potvrđuje drugu dramu o kojoj smo maločas govorili – pred Isusov zahtjev za vjerom koja otvara pristup u vječni život ljudi izlaze za svojim zahtjevima za pomoći, za čudom i tog se zahtjeva teško odriču. I u slučaju ovog oca iz Kafarnauma taj dramatični moment sada izbija u prvi plan.

4,50: *Kaže mu Isus: Idi, sin tvoj živi!*

Iako se čini da sada Isus popušta kao što je to činio i drugim slučajevima kad su ga ljudi uporno molili (usp. Mt 15,25ss), ovdje se ipak radi o važnoj razlici. Do sada je otac molio Isusa da siđe s njim do njegove kuće. Isusovo fizičko prisustvo u kući bolesnika ocu se činilo neizostavnim za ozdravljenje njegova sina. Sada ga Isus otpravlja kući samog, ne kreće s njim nego mu daje samo jedno – svoju riječ! Isusova riječ *sin tvoj živi* ocu od sada treba biti dovoljna da se u miru uputi kući.

Dakle, usred dramatične strepnje za sina, otac dobiva zahtjev kojim Isus mijenja njegova očekivanja o načinu ozdravljenja. Otac mora odustati od svojeg viđenja da će sin ozdraviti samo ako Isus dođe do njega. Štoviše, stavljen je u situaciju da mora povjerovati samo riječi koju mu Isus daje.

I povjerova on i sav dom njegov. Otac je prešao put od općenitog vjerovanja u Isusovu čudotvornu ozdraviteljsku moć s kojom je došao pred njega u Kafarnaum (4,47), potom je počeo vjerovati u Isusovu riječ (4,50) da bi napokon u vjeri posve prionuo uz Isusovu osobu (4,53). Njegovo iskustvo susreta s Isusom i predanja njegovoj riječi na koncu dovodi do toga da cijeli njegov dom povjeruje (usp. Dj 10,2; 11,14; 16,15.34).

Čovjek, naime, nikada nije sam; on je tkanje različitih odnosa. Obitelj je ambijent prvih, bolje reći primarnih odnosa koji omogućuju ostale koji će se ostvarivati kasnije. Kao što je očeva vjera ozdravila njegov odnos sa sinom jer mu je omogućila trajanje i novo produbljenje, tako sada se ona sada preljeva i na ostale odnose u toj kući. Izraz koji opisuje njihovu vjeru ovdje je u apsolutnoj formi (nema objekt) i stoga više ne označava čin pojedinačnog vjerovanja nego obraćenje na život prave vjere – postaju pravi Isusovi vjernici (jer vjerovati u aps. smislu u Iv označava vjeru u Isusa kao nečiji trajni životni stav, op. moja). Čudo ozdravljenja utrlo je put pravoj vjeri cijele obitelji.

Uz postojeće odnose, oni sada imaju još dva nova: svi postaju djeca nebeskog Oca a stoga su međusobno braća u dubokom smislu te riječi. U novom smislu među njih ulazi ljubav.

O čudu u Evandjelju po Ivanu

Isusova čudesa pripadaju njegovom svjedočenju za Oca jer su znakovi tj. očitovanja božanske stvarnosti u koju je čovjek pozvan ući. Oni stoga olakšavaju čovjekov hod prema toj stvarnosti i pomažu vjeru na tom hodu.

No, Isus je više od znakova koje čini – više od kruha kojeg umnaža, više od života kojeg vraća umirućem dječaku... Sam Isus čudo je odozgor. U znakovima koje čini, Isus zapravo udjeljuje samog sebe – zato kruh može postati *kruh života*, ustajanje od mrtvih *uskrsnuće života*, njegova riječ *istina* itd. Vjera koja se traži nije dakle samo vjera u čudo niti vjera u Isusovu moć da čini čudesa. Radi se o vjeri u Isusa koji je *dar Božji* koji silazi s neba ukoliko se u njemu na način vidljiv čovjeku – putem znaka – uprisutnjuje nebeska stvarnost. Stoga

vidjeti Isusovo čudo još uvijek ne znači *vjerom se otvoriti nebeskoj stvarnosti koju Isus uprisutnjuje* i kojoj je on znak.

Isus je oca umirućeg dječaka uputio na hod od gledanja čuda prema ulasku u nebesku stvarnost koju on, Isus, nosi u sebi. Za oca ono pravo je počelo tek kad je odlučio prihvatiti Isusovu riječ i imajući samo nju, bez Isusa, krenuti svom umirućem sinu. Upravo to je i naša životna situacija – svojim očima ne vidimo Isusa, on nije s nama fizički prisutan, ali u naše životne tokove možemo poći držeći njegovu riječ. Kao i ovom ocu, njegova riječ i nama otvara put za dodir s nebeskom stvarnošću jer ona je *duh i život* (6,68).

Ovdje imamo i drugi aspekt čuda. Isus od ovog čovjeka traži da vjeruje na riječ, dok još ništa nije vidio! Time nas uči da vjera nije ona koja traži znakove i čuda nego zna iščitavati značenja koja joj naznačava Riječ. Isusova riječ za ovog oca – jer je zna iščitavati – postaje temeljem za slijedeći korak, temelj na kojem on temelji sigurnost života. Na koncu, na temelju nje pojavljuje se i život njegovog sina! Tako, dok na jednoj strani imamo čudo koje čini Isus udjeljujući bolesnom sinu dar života, s druge strane imamo čudo vjere njegovog oca. Možda će zvučati iznenađujuće, ali evanđelistu pravo čudo o kojem u ovom odlomku želi progovoriti jest upravo ovakva vjera! Naime, evanđelist je imao duboko iskustvo Boga, on je upoznao Oca otvarajući se tajni Isusove osobe (usp. 14,6) i stoga shvaća da je Bogu vlastito posjedovati i podizati život, kretati se „kroz njega“ na nama najčudesnije načine. Za Boga je to najnormalnija stvar i on pri tome ne prelazi nikakve barijere. No, čovjek je onaj koji treba prijeći barijeru; čovjek se treba otvoriti i povjeriti samog sebe novom načinu postojanja, životu kojeg mu pruža Riječ. Uspjeti u tome, pravo je čudo!

Čudo vjere nije pridržano samo za ovoga oca. Kao što je on prvo vjerovao samo na riječ (4,50) da bi potom, nakon što se uvjeri kako je njegov sin zadobio život, još jednom povjerovao iako je sada već bio na prostornoj i vremenskoj distanci od Isusove riječi (4,53), tako je svaki čitatelj ove zgrade pozvan povjeriti se, otvoriti Isusovoj riječi i životu koji iz nje struji, iako je prima sa prostorne i vremenske distance. I čitatelj je pozvan otvoriti se i ući u čudo vjere! Kao što se u slučaju ovog kraljevog službenika Isusova riječ pokazala sposobnom djelovati „sa distance“, tako će se moćnom pokazati i u životu čitatelja/slušatelja Evanđelja.

Nikodemu kao Židovu Isus je govorio o Kraljevstvu i rođenju odozgo, Samarijanki o klanjanju te o vodi koja teče u vječni život, a ovdje se sinu kraljeva službenika, koji kao poganin – za razliku od Nikodema i Samarijanke – nije upućen u svetopisamske kategorije, očituje se golim darom života. Dar života ovom poganinu postaje svjetlo i on počinje vjerovati u Isusa (usp. 1,4).

Ovim drugim čudom radnja Evanđelja se vraća na mjesto u kojem se dogodilo i prvo čudo, gdje je sve počelo – u Kanu Galilejsku. Time evanđelist radnju koja je tekla između ovih dvaju događaja zatvara u zgradu. Pri tome ovaj drugi događaj služi kao svojevrsni zaključak ovom dijelu Evanđelja. Ovdje,

u Galileji, Isus čini čuda, ovdje se objavljuje Božja slava (2,11) jer ovdje je pravi hram (2,19).

Istovremeno, drugo galilejsko čudo predstavlja novi početak Isusove objave – sada ona ne ide samo pred očima učenika nego, nadilazeći uska nacionalna očekivanja Židova, Isus čudo udjeljuje strancima i, što je najvažnije, sve poučava o pravoj naravi vjere – to je vjera u njegovu riječ. Upravo borba za pravu vjeru od sada će obilježiti njegove susrete s ljudima. Drugo čudo u Kani stoga je uvod u novu, veliku sekciju Isusovog samoobjavljivanja i nastojanja ljudima pokazati narav prave vjere. U njoj sve više zaoštrevati problematika odnosa između Isusovih čuda/znakova i života kojeg manifestiraju te vjere kojom im čovjek treba pristupiti da bi zadobio život (20,30-31).

Naglasak na životu koji izvire iz snage Isusove riječi pripravlja ključnu rečenicu slijedećeg pododsjeka koja govori da Sin daruje život kome hoće (5,21). U isto vrijeme, ovom zgodom Iv zaključuje poglavlje u kojem je Isus prihvaćan i otvara poglavlje njegovog odbijanja (5-12).